

Referat fra møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 30.oktober 2025 kl 09.00-11.00

Sted: Digitalt

Medlem	Varamedlem	Deltar i møtet
Arbeidstakersiden		
Malin Lunde Andersen, LO Fellesforbundet	Ola Svensson, LO Creo	Malin Lunde Andersen
Halvard Leirvik, LO Fagforbundet	Kristine Omlid, LO Fagforbundet	Kristine Omlid
Simen Skrøvseth Tranulis, YS Kulturforbundet	Einar Hanisch, YS Delta	
Alexander Günther, LO Fagforbundet	Kjersti Eckhoff, LO Fagforbundet	
Asle Bakken, LO Styrke	Frode Østby, LO Styrke	
Arbeidsgiversiden		
Egil Sundet, NHO Norsk industri	Bjørn-Gunnar Eliassen, NHO Norsk industri	
Solveig Grinder, NHO Service og handel	Linda Vist, NHO Service og handel	Solveig Grinder
Natasha Bjørnset Reksten, Virke		Natasha Bjørnset Reksten
Skoleeier		
Jørn Olav Bekkelund, KS	Marianne Alfsen, KS	Jørn Olav Bekkelund
Jan Kristian Vestfjord, KS	Anders Hønes Antonsen, KS	Jan Kristian Vestfjord
Lærerorganisasjon		
Tor Marius Torgersen, Utdanningsforbundet	Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet	Tor Marius Torgersen
Torill Gaarder, Utdanningsforbundet	Astrid Sund, Utdanningsforbundet	Torill Gaarder
Bjørn Arne Nordahl, LO Skolenes landsforbund	Christina Evelyn Jahr, LO Skolenes landsforbund	Bjørn Arne Nordahl
Elevereprerentasjon		
Sofie Gismevik Andersen		
Andre organisasjonar		
Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Doudji	Inga Maybritt Bongo, Sámiid Duodji	Gry-Kristina Fors Spein
Observatører		

Kjetil Storeheier Norheim, Norsk Håndverksinstitutt	Einar Stamnes, Norsk Håndverkinstitutt	Kjetil Storeheier
Aase Hogfeldt-Esskevik, Riksantikvaren		Aase Hogfeldt-Esskevik
Anne Lise Fløttum, Kulturdirektoratet	Olga Wisniewska, Kulturdirektoratet	Anne Lise Fløttum
Utdanningsdirektoratet		
Jorunn T. Leegaard Marianne Farstad-Jensen		Jorunn T. Leegaard Marianne Farstad-Jensen

Sak 1-2-25: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2-2-25: Utvikling av Europass fagbeskrivelser – opptil fem nye fag

Bakgrunn for saken

De faglige rådene, med unntak av to, har utviklet mellom tre til fem Europass-beskrivelser. De faglige rådene har mulighet til å velge inntil 5 nye fag til Europass-fagbeskrivelse.

Europass er forankret i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 2241/2004/EF av 15. desember 2004 om en enhetlig fellesskapsramme for å skape klarhet i kvalifikasjoner og kompetanse innenfor fag- og yrkesopplæring. Utviklingen av Europass fagbeskrivelser er et nasjonalt ansvar og det er utviklet en europeisk veileder som beskriver felles form og innhold av beskrivelsene som landene skal følge. [Se lenke til veileder her.](#)

FRHDP valgte i 2024 ut følgende lærefag for utvikling av Europass beskrivelser;

- Gullsmedfaget
- Kostymesyerfaget
- Møbelsnekkerfaget
- Kjole og draktsyerfaget

Vedtak:

FRHDP fremmer følgende lærefag for utvikling av Europass fagbeskrivelser;

- Urmakerfaget
- Smedfaget
- Bunadtilvirkerfaget
- Trebåtbyggerfaget
- Treskjærerfaget
- Tredreierfaget
- Filigransølvsmefaget

Hvis det settes en maksgrense på fem fag og det blir behov for å prioritere foreslår FRHDP følgende lærefag;

De Unesco-innskrevne fagene *bunadtilvirkerfaget* og *trebåtbyggerfaget*, og i tillegg treskjærerfaget, urmakerfaget og filigransølvsmefaget. Rådet spiller inn fagpersoner når det er avklart hvilke lærefag som kommer med i denne omgang.

Sak 3-2-25 Møtedatoer vår 2026

Det legges opp til 3 rådsmøter våren 2026, i tillegg til den planlagte samlingen **4.-5. februar** i Oslo for medlemmer og observatører i de faglige rådene.

Vedtak:

FRHDP vedtok følgende møteplan for våren 2026;

- Mandag 9.februar kl 9-12.30 digitalt
- Mandag 13.april, fysisk
- Tirsdag 9.juni, fysisk

Sak 4-2-25: Prioritering for utvikling av læremidler innenfor smale fag/fagområder 2026

Bakgrunn

Hvert år blir det bevilget tilskudd til å utvikle læremidler til fag/fagområder som ikke har et markedsgrunnlag innenfor fire områder: **smale fagområder**, særskilt tilrettelagte læremidler, læremidler for minoritetsspråklige elever og parallellutgaver. Smale fagområder vil si fag med færre enn 3000 elever i årskullet, ansett å ikke ha muligheter for tilstrekkelig inntjening ved kommersielt salg av læremidler¹. Les mer om tilskuddsordningen [her](#).

[Her](#) er oversikt over tildelinger fra 2019 til 2025 for alle de faglige rådene. Som det framgår av oversikten, er det gitt tilskudd til læremidler til følgende fag/fagområder innen HDP;

- 2020; vg 2 søm og tekstilhåndverk
- 2022; vg 2 båtbygger
- 2023; vg 3 bunadtilvirkerfaget
- 2025; vg 2 trearbeid

Kriterier prioritering for 2026

De faglige rådene bes foreta en ny vurdering innenfor sitt utdanningsprogram for 2026-utlysningen. Det gjøres ut fra hvilke fag/fagområder som gjenstår innenfor vg1, vg2 og vg3-løp i skole. Vi gjør oppmerksom på at det ikke er mulig å prioritere læremidler for vg3-opplæring i bedrift².

For å få til en prioriteringsliste må vi støtte oss til utvalgte kriterier som kan vektes mot hverandre på ulike måter³:

- Helt nye fag og fagområder etter innføringen av LK20
- Fag og fagområder med større strukturelle eller faglige endringer etter innføringen av LK20. For yrkesfagene prioriteres vg2- og vg3-løp i skole.

¹ Bakgrunnen for utlysningen er Stortingets årlige bevilgning over Prop. 1 S, kap. 220, post 70. Tilskuddsmidlene skal bidra til utvikling av produksjon av læremidler der det ikke er markedsgrunnlag for kommersiell utgivelse.

² I henhold til ny opplæringslov § 5-8 skal videregående opplæring være gratis. Fylkeskommunen har plikt til å holde elevene med nødvendige trykte og digitale læremiddel og digitalt utstyr. Denne plikten omfatter ikke lærlinger, praksisbrevkandidater, lærekanidater o.a. som får opplæring i bedrift. Alle de nevnte har rett til gratis opplæring, men fylkeskommunen kan "likevel krevje at elevar og dei som har læretid i bedrift, dekkjer utgifter til individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha".

I ny opplæringslov er gratisprinsippet i videregående opplæring videreført med de unntak som var gjeldende i gammel opplæringslov.

³ Det tas forbehold om endringer.

- Fag og fagområder med flere elever prioriteres foran de med færre. Udir har hatt dialog med læremiddelutviklere om kriteriene for prioritering, og deres tilbakemelding er at de støtter de kriteriene som foreligger.

Vedtak:

FRHDP prioriterer fag/fagområder for 2026;

- vg 1 hdp, det er behov for utvikling av læremidler med særlig fokus på materialer og teknikker som kan gjøre elevene i vg 1 kjent med de mange og ulike særløpsfagene som følger etter vg 1 hdp
- vg 2 urmaker, det er stort behov for læremidler og det skjer utvikling i faget
- vg 2 gull og sølvsmed, det er stort behov for læremidler

Sak 5-2-25: Liste over tradisjonshåndverksfag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter

Bakgrunn for saken

I tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen finner vi fag som ivaretar tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, metoder og materialer. Fagene blir vurdert til å ha en kulturell verdi. Det er derfor av samfunnsmessige årsaker viktig å videreføre kunnskapen, på tross av at fagene har et lite rekrutteringsbehov. Fylkeskommunen gir et ekstra tilskudd per år for læretiden i bedrift for verneverdige tradisjonshåndverksfag. De fleste av lærefagene som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter hører til utdanningsprogrammet Håndverk, design og produktutvikling. Det er også lærefag med på listen fra utdanningsprogrammene Naturbruk, Teknologi og industrifag, samt fra Frisør, blomster, interiør- og eksponeringsdesign.

Utdanningsdirektoratet avgjør, etter innspill fra Sekretariatet for små og verneverdige fag (SSV) og de faglige rådene, hvilke fag som skal regnes som tradisjonshåndverksfag. Listen over lærefag publiseres årlig av Udir, [se liste for 2025 her](#). Informasjon om tilskuddssatser for inneværende år [her](#).

Kriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for at fag skal få ekstra tilskudd:

- Faget skal være en del av tilbudsstrukturen for videregående opplæring eller være godkjent som et forsøk.
- Faget er truet og fagkunnskaper står i fare for å dø ut på grunn av mangel på ny rekruttering.
- Faget skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder.
- Faget har kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre.

Sekretariatet for små og verneverdige fag, Norsk håndverksinstitutt, har foreslått at følgende lærefag bør føres inn på listen fra 2026; gullsmedfaget, glassliperfaget (fastsatt juni 2025), garverfaget (fastsatt i oktober 2025). Listen ble grundig gjennomgått høsten 2021 i forbindelse med innføring av ny yrkesfaglig tilbudsstruktur og fagfornyelsen. I lys av arbeid i regi av vernemyndigheter som [bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg](#) og [Riksantikvarens Håndverkerstrategi](#), ønsker Udir informasjon om behov i bransjer og evt andre forslag til justeringer av listen fra 2026.

Vedtak

FRHDP foreslår følgende lærefag inn på listen fra 2026;

- Gullsmedfaget
- Glassliperfaget
- Garverfaget

Rådet vil følge med på utvikling i møbelsnekkerfaget og vurdere å foreslå det senere. Det lages en oversikt til rådet over hvilke lærefag som ikke er med på listen fra utdanningsprogrammet HDP i dag.

Orienteringssaker

Sak 6-2-25 Nye fastsatte læreplaner i HDP

Det er siden juni i år fastsatt følgende nye lærefag og læreplaner innen utdanningsprogrammet håndverk, design og produktutvikling;

- vg 3 [glassliperfaget](#) (særløp)
 - vg 3 [garverfaget](#) (særløp)
 - modulstrukturert læreplan vg 3 [bunadtilvirkerfaget](#)
 - modulstrukturert læreplan vg 3 [håndveverfaget](#)
-
- Vg3 bunadtilverkarfaget – modulstrukturert opplæring for voksne : <https://www.udir.no/lk20/bun05-01> (velg språk for ønsket målform)
 - Vg3 håndveverfaget – modulstrukturert opplæring for voksne: <https://www.udir.no/lk20/hvf05-01>
 - Garverfaget (særløp): <https://www.udir.no/lk20/GAF03-01>

Sak 7-2-25 Kort status pågående struktursaker

Det ble i møtet gitt en kort muntlig orientering om status i arbeid med endringsforslag som er under utredning;

- Salmakerfaget
 - FRHDP og FRNA har blitt orientert om forslaget til endring i lærefaget som er spilt inn til Udir. Rådene har sendt inn forslag til deltakere til et dialogmøte om saken, som planlegges ved årsskiftet.
- Læreplangruppe tårn- fasadeurmakerfaget
 - Rådet har spilt inn personer til læreplangruppe og arbeidet er klart til å startes opp.
- Kryssløp vg 1 hdp til vg 2 treteknikk ba
 - FRHDP og FRBA har blitt orientert om forslaget til endring som er sendt inn til Udir, og representanter fra rådene deltok på dialogmøte i slutten av september. Saken er under utredning, med ulike alternative tiltak og legges fram for rådet i møtet i desember.
- Tekstilreparatørfag

- FRHDP har drøftet saken i flere møter. Udir har utredet ulike alternative tiltak som etablering av et nytt lærefag, endring av dagens læreplaner, fordypning i eksisterende lærefag. Udir har vedtatt å sette ned en arbeidsgruppe som kan representere ulike deler av bransjer/virksomheter og som kan utvikle beskrivelse av sluttkompetanse, som legges til grunn for videre veivalg i saken.

Sak 8-2-2025 Orientering av oppdrag 2025-14 - Tilrettelegging av sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå

Bakgrunn for saken

Udir har fått et oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som gjelder tilrettelegging av skriftlig eksamen i yrkesfag på vg3-nivå, [se lenke her](#). Vi ønsker med denne saken å orientere SRY og faglige råd om oppdraget.

Dette oppdraget gjelder kun for skriftlig sentralt gitt eksamen som er obligatorisk for alle praksiskandidater, deltakere som følger modulstrukturert opplæring, særløp m.fl. Eksamenen må være bestått før disse kandidatene kan gå opp til fag- eller svenneprøve. Denne eksamenen utarbeides av Utdanningsdirektoratet, mens det er fylkeskommunene som har ansvaret for gjennomføring og sensur.

Departementet skriver i oppdraget at de mener at dagens ordning ikke legger godt nok til rette for kandidater som har faglige forutsetninger for å bestå fagprøven, men som har utfordringer med å uttrykke seg skriftlig innenfor rammen til skriftlig eksamen. Departementet mener derfor det er nødvendig å gjøre dagens eksamen før fag- og svenneprøven mer fleksibel og tilpasset kandidatenes situasjon.

Oppdraget har to deler. Den første delen (1a) handler om særskilt tilrettelegging av eksamen, som i dag er regulert i opplæringsforskriftens § 9-34 og § 15-23. Denne delen av oppdraget skal leveres til departementet i løpet av januar 2026, og målet er at eventuelle endringer skal gjelde fra eksamen våren 2026.

Den andre delen (1b) handler om bedre tilrettelegging av skriftlig eksamen generelt, og vil inngå i en større utredning – over tid. En plan for denne delen skal leveres departementet sommeren 2026.

Til oppdragets del 1a, om særskilt tilrettelegging

Vi har innhentet informasjon fra fylkeskommunene for å få oversikt over hvordan regelverket praktiseres og hvor mange kandidater som har behov for [særskilt tilrettelegging av skriftlig eksamen](#). Våren 2026 var det 16.000 oppmeldte kandidater til eksamen yrkesfag etter vg3-læreplaner. Av disse søkte i underkant av 5 % om særskilt tilrettelegging av eksamen, og de aller fleste fikk søknadene innvilget. Fylkeskommunene nevner bl.a. at noen få kandidater ikke har like stor nytte av tilretteleggingene som andre. Vi jobber derfor med å finne tiltak som kan bidra til at enda flere har nytte av særskilt tilrettelegging slik at skriftlig eksamen blir mer tilpasset de kandidatene som har krav på det.

Til oppdragets del 1b, om tilrettelegging av skriftlig eksamen generelt - på lengre sikt

Vi har startet arbeidet med å utrede eksamen for vg3-yrkesfag, for å vurdere hvordan framtidas eksamen kan være mer fleksibel og tilpasset kandidatenes situasjon. Denne utredning skal ses i sammenheng med [forsøket skriftlig-muntlig eksamen](#) og oppdrag 2025-04 - utrede et fornyet, sikrere og forbedret eksamenssystem i videregående opplæring. Vi vil involvere faglige råd/SRY underveis i dette arbeidet. Innspill fra faglige råd/SRY vil være svært viktig for arbeidet.

[Se også statistikk om privatisteksamen fra Udir fra 30.10.](#)

Vedtak

Saken tas til orientering.

Sak 9-2-25: Eventuelt

Julemøte SRY og FR 12.desember

FRHDP (samt FRSSR og FRFBIE) er invitert til å holde innlegg på møtet, med fokus på viktige saker for rådet. Jan Kristian innleder fra rådet, og noen stikkord som ble drøftet var;

- viktigheten av små verneverdige fag, tradisjonshåndverksfag
- fagenes betydning for et bærekraftig samfunn og for å ivareta tradisjon og kultur
- beredskap (beredskapsmeldingen)
- kriterier for bevaring av fag – ikke antall.

Rådet drøfter en skisse i rådsmøtet 2.12.